

بیماریهای عمومی گیاهان زینتی

بیماریهای ویروسی گیاهان زینتی

گیاه انگل گلدار سس (Dodder)

سس گیاه انگل گلداری است که در دنیا حدود ۱۲۰ گونه و در ایران حدود ۱۷ گونه آن گزارش شده است. گونه *Cuscuta approximata* یکی از خطرناک‌ترین و مهمترین گونه سس در ایران است که به انواع گیاهان زینتی و زراعی حمله میکند و در اکثر نقاط ایران انتشار دارد.

سس گیاهی است یکساله، بدون برگ و ریشه و فاقد کلروفیل می باشد و دارای ساقه ای باریک، زردرنگ، بسیار منشعب خرنده و بالارونده می باشد. بذر این گونه سس می تواند تا ۵ سال نیز قوه نامیه خود را حفظ نماید و زمستان را بصورت بذر در حال خواب در خاک سپری می کند. بذر سس از اواسط تابستان بتدریج جوانه می زند. وجود میزبان و گیاه دیگری برای جوانه زدن و رویش بذر سس الزامی نیست، در صورتیکه در مورد گیاه انگل گل جالیز بذر فقط در حضور میزبان جوانه می زند.

سس به اغلب گیاهان زینتی حمله می کند و در اصفهان روی آهار و اطلسی انتشار زیادی دارد. هر چند که از روی گل مینا، پروانش و همیشه بهار نیز گزارش شده است. برای کنترل سس اقدامات زراعی مانند جمع آوری و جلوگیری از پیشرفت آن در مراحل اولیه رشد موثر است و معمولاً نیازی به کنترل شیمیایی نیست.

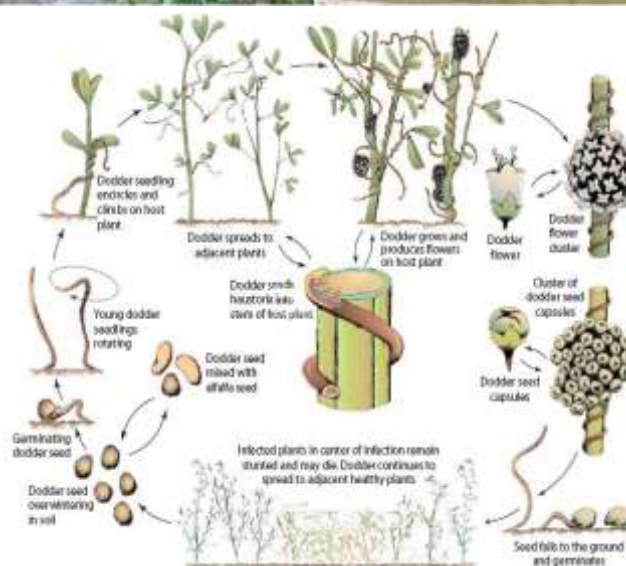
گونه *C. chinesis* روی شمعدانی (*Pelargonium*) انتشار دارد.

سس به قسمت های هوایی اغلب گیاهان اعم از علفی و خشبی حمله می کنند. این گیاه انگل می تواند بعنوان پل بیولوژیکی عمل کرده و برخی بیماری های ویروسی را از گیاهان آلوده به گیاهان سالم منتقل نماید. اغلب گونه های سس یکساله بوده ولی در برخی از گونه ها قطعاتی از ساقه پیچنده میتواند زمستانگذرانی نماید و یا حتی ممکن است که مکینه یا هستوریوم (*haustorium*) انگل داخل گیاه باقی بماند و از سالی به سال دیگر ساقه جدید ایجاد دامنه الودگی را روی همان میزبان گسترش دهد. بذر سس پس از جوانه زنی ساقه ای پیچنده مسلح به مکینه تولید می کند که این مکینه ها بصورت برجستگی هایی روی ساقه دیده می شوند.

اگر این مکینه ها با بافت میزبان تماس پیدا نکنند بصورت آزاد باقی می مانند ولی اگر میزبان وجود داشته باشد، با ترشح آنزیمهای کوتیکول و اپیدرم میزبان را از بین می برند و به داخل آن نفوذ می کنند که در این حالت آنها را مارپیچ مکینه (*haustorial coil*) می گویند. سس شمعدانی با تولید ریشه هایی بنام ریشه از مکینه منشعب و بطور دسته جمعی به داخل میزبان نفوذ می کنند. این ریشه ها از میان یا داخل سلولهای پارانشیمی عبور و پس از انشعاب در مجاورت لایه زاینده کامبیوم با آوندهای آبکش جوان تماس حاصل می کنند. در مجاورت آبکش ها انتهای ریشه پهن شده و بصورت پا و یا زواید انگشتی در می آیند. سس مواد غذایی را بوسیله پاها و زواید انگشتی از آوندهای آبکش جذب و به مصرف اعمال حیاتی خود از قبیل ایجاد ساقه های پیچنده و گل و بذر می رساند. انگل سس اصولاً میزبان خود را نمی کشد و مانند انگل های احیاری با جذب مواد غذایی از میزبان باعث زردی و کم رشدی میزبان می شود. بعلت حفظ قوه نامیه به مدت زیاد و محدود بودن بذور جوان زده در سال و زمستان گذرانی ساقه روی میزبان و همچنین به علت اینکه مکینه بعضی از گونه ها در میزبان های درختی باقی می ماند و بصورت دایمی در می آیند، گونه *C. monogyna* دارای ساقه ای نسبتاً کلفت بوده و به دور درختان و درختچه هایی مانند مو، زردالو و رز می پیچد.

مبارزه با سس مشکل می باشد و عمدتاً کنترل مکانیکی و رعایت بهداشت موثر است.

علائم ناشی از گیاه انگل سس روی گیاهان مختلف

چرخه زندگی گیاه انگل گلداریس

ssafta.imo.org.ir